

Posadka se sicer ni predala, a Bolgari so dobili, kar so hoteli, namreč železniško zvezo Sofije s Cataldo. Umljivo je, da so se Turki z vsemi silami upirali tem zahtevam zmagovalcev. Izmišljali so si razne posredne poti, da bi ublažili ostrino te zahteve, ali zaman. Od tega je bila odvisna vojska ali mir. Bolgarom se je šlo za to, da dobijo zanesljivo jamstvo, da pride do miru, in to jamstvo je bilo v tem, da jim dovoli Turška svobodno vožnjo kakoršnihkoli vlakov mimo Drinopolja. Med tem, ko so se oni pogajali, ko so se mučili okoli besedila mirovnih pogojev, se je slišalo od daleč, od drinopoljske strani, gromenje topov. Ravno tedaj se je bila odločila bitka okrog te trdnjave, katero so pričeli Bolgari v nađi, da osvojijo mesto še poprej, nego se sklone premirje. To gromenje je bilo grozovito spremstvo onega prizora, ki se je odigral v vagonu na mostu Karasu.

Turki so izprevideli, da če s svoje strani pustijo, kaže to, opustiti vsako nado, zopet uspešno započeti vojskovanje. Nazim-paša je dolgo in dolgo molčal, ker je to vse uvidel. Naenkrat vstane, pa reče Danevu: „Pa naj vam bo tudi to. Toda čakajte 10 dni s svojimi vlaki, namreč do onega dneva, ko se sestanejo odposlanci za mir v Londonu“. Danev, ki je sedel Nazim-paši nasproti, vstane, mu ponudi roko in reče: „Dobro, dovršeno, sporazumljeni smo“.

Bila je ravno 7. ura in 20 minut. Vsi udeleženci, ganjeni vsled teh besed, vstanejo. Duševna napetost je bila predolga in prevelika. Ti državni vojskovodje so čutili veliko odgovornost, ki je ležala na njih za bodočnost balkanskih narodov. V njihovih utrujenih dušah je nastal odpor ter se jih je polastila ginenost. Ko je padla poslednja zavira med njimi, zapustila jih je prejšnja hladnost, pozabili so na dotedanje neprijateljstvo, padli so drug drugemu v naročje in so se poljubili. Savov, osorni bolgarski poveljnik, molče objame turškega tovariša Nazim-pašo. Za nekaj časa pozabijo vsi na radosni zmag kakor tudi na žalost porazov. Takoj za tem pokliče Fičev kraljevega zasebnega tajnika Čapračkova, ki je bil tudi za tajnika pooblaščenec, ter ga pozove, naj takoj sestavi 4 izvide pogodbe o premirju.

Vest o premirju se je nagloma raznesla v vlak med one, ki so bili v spremstvu pooblaščenec. Odprejo 2 steklenici šampanjca. Nazim-paša, blede, a poln dostojanstva, stopi med vrata oddelka, držeč v roki čašo šampanjca, obrne se proti bolgarskim častnikom in pravi: „Gospodje, jaz pijem na zdravje hrabre bolgarske vojske“. Roka se mu je palahko tresla, ko je nesel čašo proti ustom.

„Na zdravje hrabre otomanske (turške) vojske“ odvrnejo bolgarski častniki ter stopijo iz svojega oddelka med pooblaščenca, da ž njimi skupno dele veselje. Čez nekaj časa se častniki zopet povrnejo v svoj oddelk, a Turkov se je polastila neka žalost. Hoteli so se pokazati gostoljubne, a se je videlo na njih licih, da jih nekaj tišči na duši. Točno ob 8. uri je bil podpisana uradni spis o premirju. Nato se oboji pooblaščenca pozdravijo, Bolgari se vrnejo v svoj vagon in krenejo proti zapadu, spremlja pa jih gromenje topov od drinopoljske strani.

Bolgarska carica streže ranjenecem.

Bolgarska carica Eleonora je zelo blagega srca. Ko je za časa balkanske vojske primanjkovalo strežnic za ranjence, katerih je vsak dan na stotine dohajalo v bolnišnice, se je tudi carica posvetila postrežbi ranjenim vojakom. Carica je obiskala skoro vsako bolnišnico v Sofiji, kakor v ostalih mestih. Kot postrežnica pa se pokaže tudi na postajah, ko pripeljejo vlaki ranjene vojake. Kot prava mati skrbi za uboge ranjence, nadzoruje postrežbo in določa, kar se ima storiti. S prijazno besedo tolaži ranjence, da, celo, prevezuje sama težko ranjene vojake. Pri obvežovanju ranjencev je zelo razumna. Poroča se, da je v zadnji rusko-japonski vojski dalje časa izvrševala to samaritansko delo krščanskega usmiljenja. Za čas balkanske vojne je skoro ni bilo spoznati za carico; oblečena je bila navadno kot usmiljena sestra z rdečim križem na prsih ali na roki. Pred nekaj dnevi se je pripeljala v Svilen-grad (Mustafa-paša). Takoj so jo morali prepeljati v bolnišnico, kjer so ravno kar nesli ranjenega vojaka na nosilih v bolniško sobo.

„Kaj ti je, fante?“ ga vpraša carica. — „Ranjen sem s kroglo v ramo, sestra, daj mi čašico vode“, odgovori vojak. — „Da, jaz sem sestra... carica. Ali imaš rodbino, imaš otroke?“ — Obraz ranjenega vojaka se zažari veselja in ganjenosti. „Zdravstvuj, carica!... Jaz imam 2 sina; oba sta vojaka pri Čorlu. Eden je še zdaj živ, a drugi, ne vem, kje je. — Dovoli, carica, da Ti poljubim roko!“

Omenimo, da je tikanje pri Bolgarih splošno navadno. Sin tiče očeta in mater, učenec tiče učitelja, vojak svojega bližnjega načelnika itd. To je stara slovanska navađa.

„Leži, mili moj, leži, naj te rajše jaz poljubim“, odgovori carica in se skloni nad nosila. — Nobene razlike ni pri taki priliki med carico in ranjenim vojakom, priprostim kmetom. Vojak se je od veselja razjokal, a solze mu je brisala carica!

Turške grozovitosti.

Iz Sofije poročajo iz prve polovice meseca novembra: Vlaki vozijo dan za dnevom ranjence iz bojnega polja. Dne 4. novembra je pripeljal vlak ranjence izpod Drinopolja. Ko so ževse ranjence spravili iz vozov, ostala sta le še 2 v vagonu; bila sta 1 v nogu ustreljen Bolgar in 1 v hrbet zadet Turek. Ko je poslednji videl, da ni nobenega blizu, je porabil to priliko ter je kot satan potegnil svoj nož izza pasa ter

je po bliskovito vrezal Bolgara čez obe očesi, da je revež takoj oslepel!

Vojaki, ki so stali po noči na straži in so bili od Turkov vjeti, so se navadno sami ustrelili, da bi se odtegnili mukam, katere so jim pripravljali Turki. Tako so nekega gardista (vojaka kraljeve straže) do glave zasuli v pesek, ga močno zaphali, a potem so mu Turki odrezali še nos in ušesa, in celo noč je nesrečnež vpil zastoj na pomoč. Nekega drugega gardista so posadili na neosedlanega konja, in sicer z zvezanimi rokami. Ko je padel raz konja, katerega so poprej s tepenjem popolnoma zdivjali, so privezali vojaka konju na rep in med roganjem drinopoljskega bejvalstva so ga tako vlačili po ulicah, da je izdahnil. Bolgare, ki so turški podaniki in so vkljub kratnemu odkupljenju morali v vojsko, postavljajo Turki v prvo bojno vrsto, da bi jih lastni rojaki ustrelili. Prvotno se je to še posrečilo; pozneje pa so streljali raje v zrak, da so jih Bolgari spoznali. Vojaka s Turki je tem groznejša, ker ti ne upoštevajo nobenih vojnih določil in bolj živinsko postopajo kot najbolj divji paganski narodi. Vsak dan se pomori na stotine žena in otrok ali pa se jih do smrti pretepe, trpinči se vjete bolgarske vojake in oficirje, in vojak, ki so bili pred nekaj tedni še doma, so morali prestatii slične muke, kot nekdanj kristjani v Rimu. In kako dobro se godi turškim vjetnikom v Sofiji, namreč ranjenec! Ti ležijo na dobrih posteljah, Bolgare jim strežejo v bolnišnicah, med tem ko novodošli bolgarski ranjenci ne najdejo prostora in morajo ležati na slamni.

Naravnost grozni prizori se dogajajo v bolgarskih bolnišnicah. Nek bolgarski ranecelnik je našel svojega sina v bolnišnici. Živega sicer, a v kakšnem položaju! Z odrezanim nosom, samo eno uho, z izvrtanimi očmi in razparanim trebuhom! Nekega vojaka so prinesli v bolnišnico z odrezanim ušesom. Pripovedoval je, da je ostal na bojnem polju, ležeč poleg težko ranjenega Turčina, in se je delal mrtvega. A to mu ni nič pomagalo. Turek se je stokaje splazil do njega in mu je s porabo zadnjih moči odrezal uho. Bolgar niti mišice ni zganil, v upanju, da bo Turčin mislil, da je mrtev. Toda Turek je začel praskati z nohti po očeh Bolgara. Ta je začel vpiti na vse pretege in k sreči ga je slišal nekdo, ki ga je rešil iz krempljev te umirajoče pošasti. In vendar! Ali ta izraz ni nepravilčen? Ali more ubogi, do smrti trpinčeni, lažoto trpeči in zmrzujoči Turek kaj za to, da zahteva njegovo praznovanje take reči? Ne! Ampak Evropa je kriva, da je pustila mohamedansko krivo vero tako dolgo v svojem ozemlju.

Mirovna pogajanja v Londonu.

V ponedeljek, dne 16. decembra ob 12. uri opoldne, je bilo slovesno otvorjeno mirovno pogajanje balkanskih zveznih držav s Turčijo. Palača St. James, v kateri se vršijo pogajanja, je bila zastražena. Prvi je vstopil v palačo angleški zunanji minister Grey, 20 minut pozneje so došli tajniki, potem pa pooblaščenca sami, kateri so se pripeljali v samodržnih. Prvi so bili Turki, potem Srbi, za njimi so se pripeljali Crnogorci in Bolgari, nazadnje pa Grki. Otvoritev pogajanj ni vzbudila posebne pozornosti. Okrog 100 časnika, fotograf in radovednežev se je zbralo pred St. James-palačo. Izdane so bile stroge varnostne odredbe, da ne bi kdo nepoklican prišel v palačo. — Ko je bilo zborovanje otvorjeno, je povzel minister Grey besedo, pozdravil dole zastopnike v francoskem jeziku imenom angleškega kralja in vlade, povdarjal veliki pomen sedanjih pogajanj ter želel vsem skupaj skorajšnjega in ugodnega uspeha. Po govoru so se predsedniki odposlancev posameznih držav zahvalili angleškemu državniku. Minister Grey je nato sprejel častno predsedništvo pogajanj. Seja se je ob 1/3. uri popoldne zaključila. Druga seja se je začela v terek ob 11. uri popoldne. Sejam bodo predsedovali zastopniki posameznih držav, in sicer se bodo vrstili po abecednem redu imen zastopanih držav.

Kakor poročajo listi, so stavili zastopniki Bolgarske, Črne gore, Srbije in Grške sledeče zahteve: 1. Turčija odstopi zaveznikom (balkanskim zveznim državam) Makedonijo in Epir; 2. Turčija izroči zaveznikom Drinopolje, Skaderin in Janino z vsok tem trdnjavam spadajočo okolico; 3. Turčija odstopi Trakijo do črte Midia-Enos (od Črnega do Marmarskega morja), z Lile Burgasom in Lozengradom (Kirkilise) vred; 4. Turčija izroči zaveznikom Kreto in Egejske otoke; 5. Turčija dovoli za Srednjo Albanijo lastno upravo (avtonomijo) pod mohamedanskim oblastnikom (guvernerjem), ki bo pa neodvisen od Turčije, in 6. Turčija pripusti, da se prikljopi severni del Albanije Srbiji, južni pa Grški. — Poleg teh pogojev bodo zvezne države gotovo še zahtevale od Turčije tudi veliko vojno odškodnino.

Resnica o konzulu Prohaski.

Krepko so dobili po ustih tisti nemški hujšak, ki so neoprestano ščuvali po nemških časnikih proti Srbiji, češ, da je v osebi konzula Prohaske našo državo smrtno razžalila. Izmišljali so si ti veliki nemški „patrijoti“ cele krvave povesti o činih proti avstrijskemu konzulu, katere se navadno berejo o Indijancih. Pisalo in govorilo se je o njegovem umoru, o zaporu, o mučenju, o onečaščenju in o drugih takih rečeh, običajnih pri Indijancih, ki vjetniku nazadnje

odrežejo z glave skalp, to je kožo z lasmi vreči. Tako je še ravno manjkalo, da niso naravnost poročali ime tistega srbskega generala, ki je Prohaskin skalp vtaknil za pas. In kaj se je v resnici zgodilo s Prohasko? C. kr. zunanje ministrstvo je poslalo konzula Edla v Prizren, kjer je avstrijski konzul Prohaske stanoval, da uradno preišče celo zadevo med Srbi in Prohasko. In sedaj je c. kr. ministrstvo z zunanje zadeve na podlagi Edlove preiskave izdalo uradno poročilo, v katerem poudarja, da je popolnoma neresnično, da bi bili Srbi avstrijskega konzula zaprli ali obdržali v zaporu ali celo grdo ž njim ravnali. Sicer si je dovolilo srbsko vojaštvo nekaj mednarodno-pravilnih nepravilnosti proti Prohaski in celemu konzularnemu osebju, toda naše ministrstvo pričakuje primerne zaščene od srbske vlade, ki je pooblaščenca našega ministrstva, konzula Edla, pri izvršitvi njegove naloge blagohotno podpirala. Tako je torej naše zunanje ministrstvo z uradnim poročilom zamašilo usta tistim brezstidnim hujšakom, ki so si po nemških listih izmišljevali cele krvave „historije“ o konzulu Prohaski in tako hudobno hujškali proti Srbiji in sploh proti Jugoslovanom. Bili smo priča, kako se sme po nemških in nemškutarskih listih nesramno lagati in nemoteno hujškati proti jugoslovanskemu narodu, ki ima tudi v naši monarhiji na tisoče svojih rojakov po krvi. Kako daleč je šla ta nemškutarska predrznost, se vidi tudi iz tega, da je smel ptujski „Stajero“ in ž njim nemško-liberalni listi, nekažnjeno objaviti gorostasno, nesramno laž, da slovenski duhovniki s prižnice pridigajo, da se v slučaju vojske s Srbi ne sme streljati na Srbe. Trpke besede nam silijo v pero o javnih razmerah v naši ljubi Avstriji. Pa ne maramo jih zapisati, ker bi se lahko tako tolmačile, kakor da bi hoteli braniti domovinski čut in patrijotično zvestobo našega slovenskega ljudstva. V tako obrambo izpogovoriti le besedo, bi pomenilo žaliti naše pošteno in vse krivice voljno trpeče ljudstvo. Zato pa tudi brez vsake skodoželjnosti poročamo, da so nesramni hujšakovi v nemških in nemškutarskih listih krepko dobili od našega zunanjega ministrstva po svojih lažljivih ustih.

Politični ogled.

— Dne 12. decembra: Vlada grozi, da bo zaključila državni zbor, ako se ne sprejme novopredloženi vojni zakon. Položaj je nejasen. — V ponedeljek se bo pričela v Budimpešti glavna obravnava proti poslancu Kovaču, ki je svoječasno v ogrski zbornici streljal na predsednika Tiso. — Na Švicarskem so izvolili novega predsednika ljudovlade. Novi mož se imenuje E. Müller. — V Monakovem je umrl bavarski princ-vladar Luitpold. Star je bil 91 let.

— Dne 13. decembra: Češki radikali nadaljujejo obstrukcijo proti predlogi glede vojaških dajatev. Listi pišejo, da bo poslala vlada poslance domov in uvedla paragraf 14. — Danes so se pripeljali že večinoma vsi mirovni pooblaščenca balkanskih držav v London. V Londonu bivajoči balkanski Slovani so pooblaščenca burno pozdravili. — Konzul Edl, katerega je poslala naša vlada v Srbijo, da preišče zadevo konzula Prohaske, se je vrnil na Dunaj. Edl je izjavil, da so mu srbske oblasti šle pri preiskavi povsod ljubeznjivo na roko. Poročilo o uspehu preiskave se izda pozneje.

— Dne 14. decembra: Državni zbor je sprejel danes postavbo glede dobave vojaških konj neizpremenjeno. V proračunskem odseku, kateri razpravlja o začasnem proračunu, je govoril hrvaški poslanec Dulibič več ur. Jugoslovanski poslanci delajo na to, da bi javnost z dolgimi govori opozorili na krivice, ki se gode nam Jugoslovanom. — Ogrski državni zbor je sprejel postavbo o vojaških dajatavah. — Na Bavarskem je nastopil vlado princ Ludovik, sin umrlega vladarja; novi vladar je rojen leta 1845.

— Dne 15. decembra: Ker češki radikali ne odnehajo od obstrukcije proti postavnemu predlogu o vojaških dajatah, je baje vlada pripravljena, zaključiti državni zbor. — Na Ogrskem se širi stranka, katera hoče odpraviti cesarsko oblast in vpeljati ljudovlado, kar postavlja Madžare v čudno luč. V Hodmező-Basarhely pa je priredila danes ogrska domoljubna stranka velik šhod proti pristašem ljudovlade. — Na Češkem so priredili češki radikali danes mnogo shodov proti vojaškim predlogom. — Predsednik bolgarskega državnega zbora je obiskal francoske politike v Parizu. Pogovarjal se je ž njimi o mirovnih pogajanjih v Londonu.

— Dne 16. decembra: Cesar se je izjavil danes napram predsedstvu kontrolne komisije za drž. dolgove, da je zunanji položaj ugoden in da je napestost jela popuščati. Radi te cesarjeve izjave je upanje, da ne bo prišlo do vojske. — V proračunskem odseku državnega zbora so jugoslovanski poslanci nadaljevali obstrukcijo. Poslanec Gostinčar je pričel govoriti ob 6. uri zvečer in je govoril čez polnoč. — Srbija je odpoklicala z Dunaja poslanika Simiča. Za naslednika mu je imenoval konzul Jovanović. Simiča je cesar pri slovesu zelo prijazno sprejel. — Danes opoldne so se začela v Jamestpalaci mirovna pogajanja.

— Dne 17. decembra: Cesar se je danes nasproti dvema poslancema izjavil, da se je mednarodni položaj izboljšal. Po tej izjavi se torej lahko sklepa, da je vojna nevarnost minila. — Slovenski poslanec Gostinčar je v proračunskem odseku državnega zbora govoril 13^{1/2} ure, s tem je prekosil sloven-

ski poslanec vse dosedanje vstrajne govornike. Govoriti je začel dne 16. decembra zvečer okoli 6. ure, a končal je svoj govor v jutru dne 17. decembra ob en četrt na osmo uro. Za njim je govoril poslanec dr. Korošec do 11. ure, na kar se je začela seja državnega zbora, kjer se razpravlja postava o vojaških dajatvah. Poslanec dr. Verstovšek je izjavil, da bodo Slovenci kot domovini zvesta stranka glasovali za to postavo. Češki radikali pa obstruirajo naprej in hočejo z dolгими govori zabraniti sprejetje postave. Seja je trajala celo noč in bo baše trajala kar 3 dni, da se stre češka obstrukcija. — Med Rusini in Poljaki se vrše pogajanja glede rusinskega vseučiliškega vprašanja. Ako se rusinskim željam ne ugoti, bodo začeli tudi Rusini obstruirati. — Poslanec Kovač, ki je bil obtožen, da je streljal na predsednika ogrskega državnega zbora, je bil pri porotni obravnavi opravečen. — Mirovna pogajanja v Londonu so se do četrtka prekinila. Turški pooblaščenici hočejo stopiti s svojo vlado v zvezo, da dobe potrebna navodila.

Razne novice.

Godovi prihodnjega tedna.

22. nedelja: 4. adventa, Demetriji in Honorat, mučenca; Cenon, mučenec.

23. ponedeljek: Viktorija, devica; Dagobert, kralj.

24. torek: Adam in Eva; Irmna, devica.

25. sredo: Bežid, Rajstvo Gospodovo.

26. četrtek: Stefan, mučenec; Arhelsi, škof.

27. petek: Janez, evangelist; Fabiola, vdova.

28. sobota: Nedolžni otroci; Kastor, mučenec.

* **Razpisano mesto.** Na pošti na Muti ob koroški železnici je razpisana služba poštarja. Opozarjamo naše uradnike, da se potegnajo za to mesto.

* **Iz finančne službe.** Računski revizor Alekšander Ussar je prestavljen od deželne finančne ravnateljstva k okrajnemu finančnemu ravnateljstvu v Maribor.

* **Naročnikom na znanje.** Božično prilogo smo priložili že današnji številki. Radi praznikov izide prihodnja številka „Slovenskega Gospodarja“ že v torek, dne 24. decembra. Prihodnja številka „Gospodarskih Novic“ bo izšla še-le v 1. številki „Slovenskega Gospodarja“ 1. 1913. Sklep uredništva za božično številko bo že v ponedeljek, dne 23. decembra dopoldne. Naj blagovolijo naši naročniki to upoštevati.

* **Napredek našega lista.** Novi naročniki prinašajo dan za dnevom. Povprečno dobimo vsak dan naročnine od 20–30 novih naročnikov. Če pomislimo, da bodo naši vrli agitatorji razvili najživahnejšo agitacijo še-le o božičnih praznikih in Novem letu, lahko že v naprej preračunimo, da se bo število naših naročnikov letos izredno pomnožilo. Ta teden prednjači glede novih naročnikov Mestni vrh pri Ptuj, od koder smo dobili v enem dnevu okrog 10 novih plačujočih naročnikov. Živijo!

* **Segularija.** „Sloga“ se vedno gloda kost z večerje delegatov v Budimpešti. Ker ima ta hudobna klepetulja vsled vednega obrekovanja in natolcevanja pošteni ljudi že čisto prile zobe in ker je vrhu tega tista kost takoj od početka bila suha in brez mastnega priveska, ji glodanje nič kaj ne gre po sreči. Zavoljo tega jeza, rezanje in zadiranje v poslanca dr. Korošca. Kako malenkostna in smešna je ta papirnata blebetavka in obenem kako hudobna! „Sloga“ laže naprej, da je delegat dr. Korošec cesarju samo odgovoril: „Jawohl“ in „leider“; v resnici pa je še z ozirom na štajerski deželni zbor se napram cesarju izjavil: „V deželnem zboru se bodo razmere izboljšale, če se bodo izpolnile pravične zahteve Slovencev“. Vsi nemški liberalni in celo najbolj zagrizeni listi so ta Korošev odgovor objavili. „Sloga“ nadalje laže, da je „Sl. Gospodar“ ta Korošev odgovor zamočal. Resnica pa je, da je „Slovenski Gospodar“ že v številki z dne 21. novembra prinesel te Koroševe besede. Načrtujemo se, da bo ta papirnata klepetulja, v kateri nekateri nezadovoljneži z vesoljnim svetom izlagajo svoj gnjev, še dalje lagala.

* **„Stajere“.** se jezi, če se mu očita šnopsarstvo. Toda v vsaki številki dokazuje s svojo surovo pisavo, za katere groze je pisan. V zadnji številki n. pr. piše: „Naročni gospodje imajo danes vse hlače polne od samega navdušenja za brate Srbe“. Polne hlače, to je izraz, ki razsvetljuje izobraževalno delo ptujskega „Stajera“ med našim narodom. „Stajere“ dokazuje vedno iznova, da je „leiblatte“ tistih šnopsarjev, ki imajo večkrat v resnici „polne hlače“. Česa, to pove njih prijatelj „Stajere“.

* **Linhart.** nekdanji anarhističen socialni demokrat, je med vožnjo iz Trbovelj v Ptuj postal nad vse goreč „avstrijski domoljub“. V svojem perečem domoljubju je ta „patrijot“ (!) v „Stajeren“ zapisal o slovenski politiki to-le smrtno obsodbo: „Slovenska politika se giblje danes po polzki, gladki plošči proti avstrijske veleizdaje“. — Bravo, dični „patrijot“ Linhart, le še večkrat zinite tako „patriotično“! Za nas je to taka zabava, kakor če se na predpust igrajo maskare.

* **Liberalci -- prijatelji kmeta.** Liberalna stranka se preraja na podlagi novih političnih društev, začela je tudi nov način boja. Liberalna stranka si želi tudi poplačati vse dolgove, katere ji je povzročila naslana, strastna agitacija pri raznih volitvah. Placalo bi pa naj to agitacijo kmečko ljudstvo, in sicer oni posestniki, ki že itak težko izhajajo, namreč dolžniki posojilnic. Brez vsakega vzroka so začeli liberalci, nemški kakor tudi slovenski, zviševati obrestno mero in je že sedaj cela vrsta liberalnih posojilnic, ki zahtevajo 6% in 7% obresti za posojila. Upanje, da bodo z zvišanimi obrestmi dobili nove vlagatelje in se bodo

njih blagajne napolnile, je prazno, ker so drugi zavodi prisiljeni tudi zvišati obrestno mero za hranilne vloge, dočim ne zvišajo v taki meri obrestne mere za posojila kakor liberalni zavodi. G. Stibler seveda nima časa, se brigati za te zahteve, on sodeluje pri liberalnih političnih društvih in pripravi za bodoče deželnozborske volitve. Hvala Bogu, da ima naša gospodarska organizacija že dovolj lastnih denarnih zavodov, da se ni treba posluževati liberalnih zavodov, sicer bi liberalci še huje izžemali naše ljudstvo. Kdor želi sam sebi dobro, se bo vedno posluževal le posojilnic, katere vodijo pristaši S. K. Z. Liberalcem pa naj ljudstvo, ko pridejo ustanavljati liberalna društva, izpraša njih „gospodarsko“ vest!

* **Kako širijo liberalci ljudsko omiko?** Ravno kar je izšla uradna statistika Francoske. Novodobna kultura, ki je izgnala iz dežele samostanske učenjake, je srečno privedla do tega, da se s pomočjo novodobnih brezverskih sol množi število tistih, ki ne znajo brati. Omenjena statistika namreč dokazuje, da ima Francoska danes 30% analfabetov. Leta 1872. se je izdalo na Francoskem za pouk 95 milijonov frankov, danes pa stane pouk 350 milijonov frankov. Število analfabetov je poskočilo v tem času za 16%. Število mladoletnih obsojencev je v tej dobi dospelo od 13.000 do 30.000 na leto. To je sad svobodne šole! In naši slovenski liberalci slikajo na svojih shodih in v svojih listih liberalno Francijo kot vzgled za „naprednost“!

* **Za božičnice slovenskim otrokom** na Štajerskem so letos prišle do Slovenske Straže še večje zahteve kakor lani. Naši nasprotniki delujejo z vsemi silami — tudi mi v požrtvovalnosti ne smemo zaostati. Kdor je lani poslal kak dar Slovenski Straži v Ljubljano za božičnice slovenskim otrokom najezikovnimemji posebnopana Koroškem, naj to tudi letos stori, med znane najpa dobi še kaj novih darovalcev. Darove, namenjene božičnicam na Štajerskem, bo Slovenska Straža na tem mestu hvaležno objavila.

* **Na smrtni postelji** — vnet rođoljub. V Ljubljani je umrl g. Valentin Krisper, bivši tovarnar v Radečah pri Zidanem mostu. Rajni je bil dober katoličan in vrl Slovenec. To je posebno pokazal v svoji poslednji volji, ko je daroval v oporoki Slovenski Straži 1000 K. Svetila vrlomu rođoljubu večna luč!

* **Nepotreben davek.** Pri deželnem šolskem svetu štajerskem so si izmislili, da hočejo izdajati na račun krajnih šolskih svetov, to je davkoplačevalcev, poseben uradni list, ki ga bi bili primorani sprejemati krajni šolski sveti in šolska vodstva. Nemški bi veljal letno 1 izvod 5 K, slovensko-nemški pa 7 K. Toda deželni šolski svet tako dobi za svoje upravne stroške, to je izdajanje uradnih odlokov, letni prispevek iz državnih sredstev, čemu bi si naj še krajni šolski sveti plačevali odloke, katere so sedaj tako dobivali. Zakaj smo zapostavljeni Slovenci, da bi veljal za nas ta list 7 K, za Nemce pa 5 K? Čemu tudi treba za vsa šolska vodstva in krajne šolske svete posebej, ko pa ima krajni šolski svet navadno pisarno v šoli in se pri sejah tako preberejo odloki in dopisi? Tudi je čudno vedenje deželnega šolskega sveta, ki te okrožnice niti ni poslal krajnim šolskim svetom, ampak samo šolskim vodstvom v samonemškem jeziku z zahtevo, da se z obratno pošto že naznani, če se želi nemške ali nemško-slovenske izvođe. Za plačati bi bil pa krajni šolski svet dober.

* **Minister ponesrečil.** V torek, dne 17. dec., je padel naučni minister dr. vitez Hussarek, ko je hotel iti k seji v državno zbornico, na stopnicah neke hiše tako nesrečno, da si je močno pokvaril pregibalnico levega kolena. Ministra so prepeljali v bolnišnico, kjer so ga takoj preiskali. Minister Zaleski, ki je bil v družbi Hussarekovi, je takoj sporočil vest o nesreči v državni zbor. Zdravniki pravijo, da bo trajalo zdravljenje pokvarjene noge 2 ali 3 tedne.

* **Bavarski kralj umrl.** V četrtek, dne 12. t. m., je zatislil oči bavarski kralj Luitpold, ki je bil rojen 1. 1821. in je doživel lepo starost 91. let. Poročen je bil skozi 20 let z avstrijsko nađvojvodinjo Avgusto, umrlo 1. 1864. Od takrat je živel kralj kot udovec. Naslova kralj si pravzaprav ni našel nikoli, ampak se imenoval le „regent“ (vladar). Kot vladar je bil zelo priprost in skromen. Princ Luitpold, ki je bil najstarejši vladar na celem svetu, noben vladar ga v tem ne prekaša. Kralj Luitpold je imel s svojo bratoma Maksimilijanom, poznejšim kraljem bavarskim, in Otonom, prvim grškim kraljem, izbornu vzgojo, obzorje pa si je širil na mnogih potovanjih. Ko je izbruhnila nemško-francoska vojska, je glasoval princ Luitpold za to, da se prikopri Bavarska Nemčiji, in se je pozneje tudi osebno vojskoval. V Versailles je dne 3. decembra 1870 predal kralju Viljemu pismo svojega kraljevega nečaka, ki mu v imenu nemških knezov in svobodnih mest ponuja nemško cesarsko krono. Bil je priča prizora, ko je bil proglašen Viljem za nemškega cesarja. Ko je umrl bavarski prestolonaslednik Oton, je prevzel Luitpold razne posle, a leta 1886 je prešla vlada popolnoma nanj. Luitpold je znatno dvignil promet in izobrazbo. Iz njegovega zakona se je rodilo troje sinov in ena hčerka. Ljudstvo je ljubilo Luitpolda in spoštovalo kot očeta in v priprosti bavarski suknji med ljudstvom se je pokojnik počutil najbolje.

* **Lep vzgled.** V Gorici prebiva visoka mlada gospa, vnukinja našega cesarja, poročena z dragonskim nađporočnikom grofom Waldburg. Visoka gospa se udeležuje vsak dan svete maše na Travniku ter prejema ob nedeljah z vzgledno pobožnostjo sv. zakramente. Tudi v nedeljo, dne 8. t. mes., na

praznik Device Marije, je visoka dvojica pristopila skupno k sv. obhajilu sredi drugega preprostega ljudstva, ki je bilo ginjeno nad tem prekrasnim zgledom verske gorečnosti in pobožnosti.

* **Novi 100kronski bankovci.** 100kronski bankovci, kateri so bili izdani dne 2. januarja 1910, se bodo umaknili iz prometa, za kar izidejo posebna določila. Dne 23. decembra bo, kakor določuje finančno ministrstvo, c. kr. avstrijsko-ogrška banka začela izdajati nove 100kronske bankovce, ki nosijo datum 2. januarja 1912. Ti bankovci so 163 mm široki in 108 mm visoki ter imajo na eni strani nemško, na drugi pa madžarsko besedilo. Bankovčna podoba je 151 mm široka in 96 mm visoka. Obe strani bankovca sta v risbi in tudi barvi popolnoma neenaki.

* **Delo bogatašev.** Milijonarjem, ki so združeni v kartelu vžigalic, cvete pšenica vedno bolj in bolj. Manjše tovarne, ki so izdelovale vžigalice, so že zaradi prepovedi rabe fosforja zelo udarjene, najhuje jih pa tlači kartel „Solo“, kateri se je polastil že skoro vsega trga. Sedaj se je pa ustanovil na Dunaju še en tak kartel z imenom „Helios“. Ta kartel so osnoval največje avstrijske banke. Vlada pa, ki je pri sestavi državnega proračuna glede na kmečke zahteve tako skopa, je dala tem bogatašem kar celih 600 tisoč kron davčnega denarja na razpolago za nakup tovarn za vžigalice. A najdejo se še ljudje, ki jim ni prav, ako se naši poslanci v proračunskem odseku postavijo vladi radi takega razsipanja davčnega denarja po robu.

* **Zavezanec za vojaško takso** se imajo za leto 1913. zglašiti v mesecu januarju pisмено (z izpolnjenimi zglašilnicami) ali pa ustmeno pri občinskih uradih svojega bivališča, da ne bo radi opustitve zglašilne dolžnosti nepotrebnih sitnosti, ki so navadno občutnejše, kakor je bila v prejšnjih časih za nižje sloje vojaška taksa.

* **Slovensko slovstvo.** Odlitni slovenski pisatelj Peter Bohinjec je začel izdajati svoje zbrane spise. Ravno je izšel 1. zvezek: „Drobnice“, ki je namenjen mladini. Vsebina je jako lepa in poučna, slog in jezik, kakor v vseh Bohinjevih spisih, zbrano lep. Zvezek je vreden vsega priporočila; posebno šolska vodstva in šolski sveti se nanj opozarjajo. Cena 1 K. Založništvo je „Tisk. društvo“ v Kranju.

* **Velika železniška nesreča** se je pripetila v Manganu v Siciliji. Tam sta trčila skupaj 2 vlaka. Mrtvih je 25 oseb, težko in lahko ranjenih 90.

Naročnikom!

Kako se naj izpolnijo položnice ali pa tudi nakaznice?

1. Ime, kraj stanovanja in pošta se naj napišejo **razločno** in **natančno**, ker drugače ne vemo, kam naj list pošljemo.
2. Vsak dosednji naročnik ima na ovitku, v katerem dobiva list, tiskano posbno število. To **število** naj **gotovo** napiše nad besedo „Položnica“ med oni dve roki, ki sta tam napravljeni.
3. **Tisti, ki so Slov. Gospodarja dobivali že dozdaj**, naj med oni dve roki, ki jih najdejo nad besedo „Položnica“, zapišejo še tudi **Star naročnik, število ovitka . . . ?**
4. Tisti, ki še dozdaj niso bili naročeni na list, naj napišejo med tisti roki besedi **Nov naročnik**.
5. Kdor pošlje naročnino po nakaznici, naj tudi zapiše poleg svojega imena, ali je **nov** ali **star** naročnik in število ovitka.

Ako bodo cenjeni naročniki natančno izpolnili te predpise, potem ne bode pri pošiljanju lista nobenih pomot. Če so položnice pravilno popisane, se nam prihrani pri vknjiževanju več kakor polovica dela, kajti mi vknjižimo prej 100 pravilnih položnic, kakor 30 nepopolnih. Mnogokrat so položnice tako slabo izpolnjene, da sploh ne moremo vknjižiti plačila, ker je ime slabo pisano, ali ker ni kraja zraven, ali ker imena brati ne znamo, ali ker sploh imena ni. **Kdor se pri naročevanju lista ne bo ravnal po gornjih predpisih, bo sam kriv, ako lista ne bo dobival redno.**

Kdaj se naj začne pošiljati naročnina?

Naročnina se naj začne po možnosti **takoj** pošiljati, da se delo spravi naprej. Okoli Novega leta dobimo na dan po 500 do 800 položnic in včasih res komaj zmagujemo delo, dasiravno dela upravnistvo pozno v noč. Zato prosimo, da cenjeni naročniki že zdaj začnejo pošiljati naročnino, da se nam delo okoli Novega leta ne bo preveč kupičilo.

Novim naročnikom, ki nam denar že **zdaj** pošljejo, se bo naročnina zapisala od Novega leta naprej, tako da bodo v decembru list dobivali pravzaprav **zastonj**.

Novi naročniki dobijo še-le tisto številko lista, ki izide po prejemu denarja. Prej izšle številke se ne bodo pošiljale, ker jih navadno nimamo več. Kdor hoče imeti torej celi letnik skupaj, naj si list **takoj** naroči.

Ali se dobi Slov. Gospodar brez denarja?

Brez denarja nikdo ne dobi lista. Casniki se morajo plačevati naprej. Kdor si list naroči, pa ne pošlje nič denarja, dobi samo **dve** številki, potem se pošiljanje lista **brezpogojno vsakemu ustavi**.

Upravnistvo.